

"Россельхозбанк"

Бу ый бүтэһигэр Экспоненр комплексгар (Краснай Преснага баар) Россия агропродовольственной форума буолар. Манна араас дойдулартан тыахаһайыстыбатынан дьарыастанар дьон тыа хаһаайыстыбатын сайдыытыгар санааларын атастаһахтара. Аан дойду үрдүнэн кризис буолбутутар бары аһы-уөлү онорон таһаарыыга улахан болгомтоку уурдулар. Манна Россия оруола сыһыа үрдээн иһэрэн болуохтоттор.

Ол эрэн эт, бурдук өссө албырар туһутар тугу онорукка сөбүт, ону үрдэтэргэ Россия сатаан үбүн аттарыныа дуо? Тыа хаһаайыстыбата өссө сайдарын туһутар өссө ханнык сокуоннар олоххо киирэхтэхтөрүн? Маныык боптуруостарга икки күн устата ыһтыллар форум кыттылаахтара сөптөөх хоруйдары тобулуохтара.

х х х

Россия АПК-гар аан дойду-таагы кризис сабыдыаллаата дуо? Россия даһаны, аан дойду даһаны үрдүнэн бурдук сыаната түһэн иһэр. Ол эрэн экономикалык кризискэ бу сыһыана суох. Быһыны бурдук үүнүүтэ уонна саптааһа олус албах.

Дойду рыногар бурдук сыаната 2009 сыл саһыгар дэри түһэ туруо диин сабыдыллылар. Тыа хаһаайыстыбатын эйгэтигэр үлэтир дьон үкэз билигин "Россельхозбанктан", Сбербанктан уонна ВТБ банктан кредиттэһэллэр. Бу бааннар Правительство өйбүлүнэн туһанар кыахтаахтар. Онон аан дойду үрдүгэр сатылаабыт кризис АПК-таагы сабыдыллылар, бу кризис дьонуну баһыаннаһытыгар улахан оруолу оонньообот.

х х х

"Россельхозбанк" фермалары, тыа хаһаайыстыбатын комплекстарын тутууга, санардыыга кредиттээһинин болдьогун 8 сылтан 15 сылга дэри уһатарга быһаарда.

Кредит ылар дьон эрдэттэн даһаны 8 сыл иһитэр кредити төлүүр ыараханын, ороскуот кыайан сабыдылбатын туһунан эгэллэра. Онон кредиттээһин болдьогун уһатар туһунан боптуруос государство таһымыгар көрүлүннэ. Аан баастаан аветыт сыл санатыгар бу проблеманы Ивановская уобалас сенатора Юрий Смирнов тыа хаһаайыстыбатын министри кыттылаах Федерация Сэбиэтин мунуһаар туруорбута. Кини эгэрэнэн арыһах сыл аннараа өттүгэр сүһү өлүгү сыл аайы 10 % тэнгэһэр эбит буолларын, 2008 сылга 2,7 % дэри түспүт. Ону таһынан тыа сириг сайдыытыгар улахан болгомто ууруллан үт-харчы көрүлүөр буолбута улахан орууллаах (2006 сылга 77 мөл солк, 2008 сылга 162 мөл солк). Соторутаарыта этилибипин курдук, "Россельхозбанк" үбө (уставной капитал) биллэрдик үрдэбита.

х х х

Үп рыногын турута кэнники көмөг эрэлэ суох да буоллар "Россельхозбанк" тыа хаһаайыстыбатын бородуужуеуатын онорон таһаарааччылары кредиттээһини тохтошот.

Холобур, балаһан ыйын 19 күнүгэр Сочи куоракка "Россельхозбанк" ААО бырабыланыатын Председателе Юрий Трушин уонна Краснодарской кыраай губернатора Александр Ткачев салгыы биһэргэ үлэһаһэргэ Сөбүлэһ туһаристилэр. Тыа сириг оловр тулсуутутар үлэ барарыгар банк көмө буолуохтаах. Ол курдук, Краснодарской кыраай АПК-а, тыа хаһаайыстыбатын араас салаалара сайдытын, оловор-үлэһиэр усулуобуйа туһуутун өйөөн кредиттээһини ыһгарга

лын туолар, бойзэ бэрт соторутаарыта оловун орто омурданын баһытээн турар. Онон бар дово күндү кэһилэригэр эрдэлэра үгүс.

Бэйис корпус коллектива мөһүн ыһыран, таһыыр коллегаларын туһунан бэрт албох үчүгэйи көксөм сөһөрүтүөр. Ол курдук, Вера Михайловна үлэтигэр ситиһиллэро улахааттар. Аастыт сылта улуус үрдүнэн бэйис корпус методическай холбоһугун үгүс үлэтин баһытээн салаһааччы Вера Михайловнага "Лучший руководитель МО" диин ааты иһэрбиттэр. Бу аат иһэрбитэ өр сыллаах түбүктээх үлэтигэр кэлтэра Киви "Иэйл" уонна "Сайдам" диин мэра кылаас орлорутар туһуламмыт программа-лар автордара. Бу программа чэрчиптэн бэйис корпус үөрэтэр уонна иһтэр үлэте республиканскай-экспериментальнай площадка буолбута. Кыра кини араас матырыйаллары, чухуан айылга этилэтэрин тутан-хабан бэйитин ик турутуун байытарын уонна айар личность баһылытынан сайдан таһарын септээр программа аата "Иэйл" диин. Онтон "Сайдам" диин программа өрүнү бой-

аарыларга лауреат, дипломан буолан этилэ-этилэригэр үрдэллэр. Холобур, 2000 сыллаахха Дима Толстоухов "Эйдос" диин Бүтүн Россиятаагы эвристикасай дистанционнай олимпиада лауреата буолбута. Нюна Алена 2001 сыллаахха улуус начальнай кылаастарын олимпиадатыгар нуулаа ыһтыгар баастаан турар. Кини өрлөро "Полярная звезда" телевизиянай конкуре дипломаннара. Маныык тохтоло суох албох өр аатын ааттыахха сеп Кырдык даһаны, Вера Михайловна үлэте, сырата үгүс түмүктэрдэх.

Коллектив иһитэр кэһини үрдүтүүк сыаналыһаллар, убаастыахтар. Кини сүбөтө адар калыкы учууталларга өрүү көмитэрти-ийэн адэр дьон иһтэригэр таһаллаах уонна бөрүннүлээх буолалларыгар төһүү күүс, эрхэллээх көмө буолар. Вера Михайловна улахан дьэ көргөн таһаллаах иһтэ. Кэргэнэ Егор Михайлович чөл олову пропагандалааччы, ветеран спортсмен, сахалыы философияны диринник үөрэтэн дьонго сөргө тартааччы. Кыргыттар улаатан иһилэрин үрдэллэро албох. Улахан кыһа Айна үрдүк үөрөхтээк, бэйитин ыал буолан

ҮТҮӨ САНААНЫ ҮЧЧАККА ИҢЭРЭН

Кыра кини оскуола аанын арыһаат билэр-көрөр санаата улахан. Учуутал болгомтогуттан, кэһи үөрэтэр маастарыстыбатытан өрө элпидин таһар. Ол үөрөһү ыһыны-ытын сүүрүн олута кыра кылаастарга берар буолан, иһипин оловун дьыһата мантан эмиз улахан тутулукаах.

Бүтүн сырдатар киним Чурапчы начальнай оскуолатын бэйис нүөмэрдээх корпуһун учуутала Вера Михайловна Пермикона буолар. Кини бойзэ малыһы сытар талыы дьоннордоох Таатта улуһунтан төрүттээх. Төрөөбүт сирэ Үөһэ айыллар сатылаан түһэр өрдөр Чөрүөх кэһилээгэ буолар. Вера Михайловна алын кылаастар учууталларынан үлэһиттэ бэйил номнуо 30 сы-

тин сөһө сыаналырга, обществога баар быраабылалары тутуһан кэһи хайдах оловун оҕостуохтаарын бастаан сүүрүн олуктарыгар уһуйарга туһулаһыт. Бу програм-малар иһипин саха мөһүдүр философиятыгар, эгическай педагогикатыгар оловун өгөһүлүбүттэра олус таһыстаах буһу-тун практика көрдөрөр. Бэйис корпус үөр-нөчөһүлэро ик туруктара ыһылыыта суохтара, өрлөр олоххо көрөн өйдүү көрөллөрө, мөкүнү туора хаамалара хараха бырабыллар.

Вера Михайловна бойзэ үөрэтэр өрлө-ро ураты дуулуурдаах үөрөнөһиттэр. Бары кэригэ үөрэх конкурстарыгар, араас

олорор. Орто кыһа Вероника студентка, Новосибирскайга сир кадастрын үрэрин баһылырга туруулаһар. Кини педатаһыны үрүн көмүс мөһүдүрүн бүтэрбитэ. Кыра кыһа Мегэля помина 8-с кылаһын үөрө-нөчөһитэ.

Ити курдук, бэйис ортобутутар үтүө үлэтиг, иһтэх дьэ көргөн таһаллаах иһтэ, эбөтө Вера Михайловна улууспут сайдытыгар, көнчөрүбөт көксөһүн түстүүргэ дьоһуннаһытын үлэһиэр, бэйитин баай үө-пүтүн эрдэлэргэ тартаар. Баһарыһыт иһ-нэхэ кыһанах доруобуйаны, үлэтигэр сити-һиллэри, дьэ көргөһүтэр дьоту.

АЗАХАРОВ

Спорт сонуну

БАРЫ КҮҮҮҮ СҮҮРҮҮГЭ

Балаһан ыйын 24 күнүгэр Чурапчы улуһунгар "Кросс наций" диин ааттаан маассабай сүүрүү күнэ ыһ-тылынна. Быйылгы сүүрүүгэ уопсайа 8000 киһи сүүрэн, хаһан даһаны буолбатах түгэн тосхойдо. Оттон улууспут киһигэр бу күн 2400 киһи сүүрдэ. Сүүрүү кыттылаахтара "Сага олох" редакция дьэһитин таһыттан стартаан баран, Ленин болдуосаатыгар тиһиэн сүүрүүнү түмүктээтилэр.

Маассабай сүүрүүгэ кыттылаа тэриһтэлэр үс бөлөххө араһан күрэхтэһтилэр. Ол курдук, улахан тэриһтэлэргэ улуустары кини баһылыа (кыһа быраас А.И.Коркин) бастакы, ОДьКХ ГУП "Чурапчы-таагы фризала (нач. Е.И.Саввин) иһипин, "Маарыһчаан" ПО (пред. Г.В.Смирнов) үһүс мөһөтэ буолдулар. Оттон үөрөх тэриһтэлэригэр бастакы мөһөтэни Д.П.Коркин аатынан ЧРОСИО (дир. Н.Н.Гуляев), иккинн С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолаты (дир. Т.В.Павлова), үсүһү 2№-дээх Чурапчы орто оскуолаты (дир. М.В.Дычковская) ыһтылар. Орто тэриһтэлэргэ Чурапчытаагы Поштамт (сэл. О.И.Монастырева) бастакы, Сбербанк (дир. А.И.Сиваха) иһипин, "Мичил" (собиадиссэй М.Н.Яковлева) үһүс буолдулар.

Ону таһынан, бөһүдүлүн мөһөтэлэһип иһип араас дистанцияларга күрэхтэр тэриһинилэр. "Эдэр сүүрөһчү" диин ааттаах күрэххэ 500 м сүүрүүтэ ЧРОСИО үөрөнөһиттэро Дима Саввин, Иван Нилоттин, Иван Мохначевскай утуу-субуу кэһин үс биһини-тээх мөһөтөрү тиһитилэр. 18 - 25 дьыла саастаахтарга (1000 м) улуустарга Дима Саввин I-кы, Иван Нилоттин II-с, Иван Мохначевскай III-с буолдулар. Эмиз бу бөлөххө кыргыттарга Сардаана Маркова I-кы, Саргы Седалицева II-с, Света Семенова III-с мөһөтэлэри ыһтылар. 26-35 дьыла саастаах эр дьонго (1000 м) Василий Лукин I-кы, Николай Бонянов II-с, Иван Варламов III-с буолдулар. Эмиз бу бөлөххө дьахталларга түмүк маныык буолла: Екатерина Драгунова - I-кы, Мария Попова - II-с, Ольга Кардашевская - III-с буолдулар.

2008 сыл Дьэ көргөн сыһыан биллэриллибипинэн дьэ көргө-төргэ эстафета буолла. Маныһы мөһөтэни ЧРОСИО коллективиттан Ариан Сардаана, Николай, Гуляевтар ыһтылар. Иһипин ОДьКХ коллективиттан Вика, Күнэй, Николай Макаровтар, үһүскэ "Маарыһчаан" ПО коллективиттан Мария, Сахал, Гаврил Адамовтар таһытталар.

Үгүс дьон-сөргэ болгомтогун тэриһтэ салаһааччыларын сүүрүүтэ тарта. Ол курдук, 600 м сүүрүүтэ ЧРОСИО директора Н.Н.Гуляев I-кы, "Маарыһчаан" ПО-тан И.Е.Марков 2-с, 2№-дээх Чурапчы орто оскуолатын директора М.В.Дычковская 3-с, ОДьКХ начальнига Е.И.Саввин 4-с буолдулар.

Уонкай сүүрүү түмүгүн анал номинациялар туттарыһынылар. Ол курдук, "Саамыа дьэ сүүрөһчү" Лилия Лукина, "Саамыа дьэ саастаах сүүрөһчү" Анастасия Степановна Дыдаева, "Спортивнай дьэ көргөн" Кеша, Варвара, Николай Гоголевтар дьэ көргөт-төрө буолдулар.

Бары кыһылаахтар грамоталарынан, мөһөһилэригэр, кубоктарынан наһарадаланылар.

